



**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Kfv.VI.37.696/2022/6.

A tanács tagjai: Dr. Vitál-Eigner Beáta a tanács elnöke
Dr. Rák-Fekete Edina előadó bíró
Dr. Kurucz Krisztina bíró
Dr. Bernáthné dr. Kádár Judit bíró
Dr. Horváth Tamás bíró

Az I. rendű felperes: Név1
(cím1)

A II. rendű felperes: Név2
(cím1)

Az alperes: BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság
(cím2)

Az alperes képviselője: Dr. Katona Eszter kamarai jogtanácsos

A per tárgya: nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvízzel kapcsolatos
kötelezettségek betartásának vizsgálata iránti ügyben indult
közigazgatási jogvita

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: az alperes

A felülvizsgálni kért jogerős ítélet: a Miskolci Törvényszék 2022. május 24. napján kelt
4.K.700.234/2022/11. számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria a Miskolci Törvényszék 4.K.700.234/2022/11. számú ítéletét - az indokolás megváltoztatásával - hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az I. rendű felperes, aki a cím3 szám alatti ingatlan tulajdonosa, a 2019. június 17-én kelt, a panaszokról és a közérdekű bejelentésekről szóló 2013. évi CLXV. törvény (a továbbiakban: Panasztörvény) szerinti panaszbeadványában azt sérelmezte, hogy a szomszédos - cím4, valamint a cím5 szám alatti - ingatlanokról a háztartási szennyvizet az ingatlanára vezetik, ami az ingatlana állapotromlását eredményezi.

[2] A panaszbeadvány kapcsán a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság (a továbbiakban: elsőfokú hatóság) és a Helyi Közös Önkormányzati Hivatal között hatásköri vita alakult ki, amely vita lezárásaként a Kúria a Kpk.V.40.024/2021/2. számú végzésével az eljárásra az elsőfokú hatóságot jelölte ki.

[3] Az elsőfokú hatóság a tényállás tisztázása végett helyszíni szemlét rendelt el, amely során megtekintette a perben nem álló magánszemélyek (a továbbiakban: kötelezettek) használatában álló Hely1, cím5 szám alatti ingatlanon lévő szennyvíztároló állapotát, valamint a felperesek által használt lakóépületet is. A helyszíni szemléről készült jegyzőkönyvet észrevételezésre megküldte a felpereseknek, intézkedett továbbá a helyi önkormányzati szivárgásvizsgálat és a panasszal érintett ingatlan vízfogyasztási adatainak beszerzése iránt.

[4] Az elsőfokú hatóság a kötelezettekkel szemben a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvízzel kapcsolatos kötelezettségek betartása érdekében hivatalból, az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. évi törvény (a továbbiakban: Ákr.) szerinti közigazgatási hatósági eljárást indított, amelyről a felpereseket is értesítette.

[5] Az I. rendű felperes 2021. szeptember 20-án észrevételeket tartalmazó nyilatkozatot küldött az elsőfokú hatóság részére.

[6] Az elsőfokú hatóság a 2021. október 19-én kelt 35500/7429-3/2021.ált. számú határozatában a kötelezetteket kötelezte, hogy a közös használatukban lévő Hely1, cím5 szám alatti ingatlanon (a továbbiakban: a kötelezéssel érintett ingatlan) lévő szennyvíztárolót rendszeresen, a vízfogyasztással arányosan, de legalább kéthavonta az önkormányzat által kijelölt közszolgáltató igénybevételeivel ürítsék ki és a szennyvizet szállíttassák el. Az elsőfokú hatóság a határozatát a felperesek részére is kézbesítette.

[7] A felperesek az elsőfokú határozattal szemben fellebbezést terjesztettek elő. Az alperes a 2021. december 20-án kiadmányozott 35000/10005-2/2021.ált. számú végzésével a felperesek fellebbezését az Ákr. 46. § (1) bekezdés a) pontja alapján visszautasította. Döntésében az Ákr. 10. § (1) és (2) bekezdéseiben, az Ákr. 116. § (1) bekezdésében, az Ákr. 118. § (1) bekezdésében és a vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló 72/1996. (V.22.) Korm.rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 1/A. § (1) bekezdésében foglaltakat hívta fel. Érvelése szerint a felperesek által benyújtott fellebbezés – tekintettel az Ákr. 118. § (1) bekezdésében foglaltakra – nem elégíti ki a fellebbezésre vonatkozó követelményeket. Megállapította, hogy az elsőfokú határozat kizárólag a Hely1, cím6 szám alatti ingatlanon lévő szennyvíztárolóra vonatkozik, az kizárólag a kötelezettek részére állapít meg kötelezettségeket, így az Ákr. 118. § (1) bekezdésben rögzített közvetlen jog- vagy érdeksérelem nem állapítható meg. Leszögezte, hogy a felperesek a hivatalból indult vízügyi hatósági eljárásban nem minősülnek ügyfélnek, tekintettel arra, hogy az elsőfokú határozat rájuk rendelkezést nem tartalmaz.

A kereseti kérelem

[8] A felperesek keresetükben a végzés hatályon kívül helyezését és az alperes új eljárásra kötelezését kérték. Álláspontjuk szerint a végzés megalapozatlan és jogszabálysértő, mert ők a hivatalból indított vízügyi hatósági eljárásban az Ákr. 10. § (1) bekezdése alapján ügyfélnek minősülnek. Jogos érdekük fűződik a kötelezéssel érintett lakóingatlanokon lévő szennyvíztárolók szivárgásmentességének kialakításához, rendszeres szippantásához, figyelemmel arra, hogy a kötelezéssel érintett ingatlan a terepszintnél magasabban helyezkedik el és a szennyvíztároló szivárgása miatt károsítja, de legalábbis veszélyeztetik ingatlantulajdonukat. Hivatkoztak az egészséges, tiszta, élhető lakókörnyezethez, továbbá a magántulajdon háborítatlan birtoklásához, illetőleg zavartalan használatához való jogukra.

Az elsőfokú ítélet

[9] Az elsőfokú bíróság ítéletével a végzést megsemmisítette és az alperest új eljárásra kötelezte.

[10] Indokai szerint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével összhangban biztosítja az Ákr. azt, hogy a közigazgatási hatósági eljárásban mindenki, akinek jogát, jogos érdekét az ügy érinti, érvényesíthesse ezzel kapcsolatos igényeit. Azt, hogy a konkrét közigazgatási hatósági eljárásban ki minősül ügyfélnek, azaz kinek az esetében teljesülnek az Ákr. 10. § (1) bekezdésében meghatározott feltételek, az eljáró hatóság, illetve a bíróság vizsgálja és dönti el az eljárási törvény szabályainak értelmezésével, az ügyre alkalmazandó anyagi jog tükrében. Kifejtette, hogy az Alkotmánybíróság [3278/2019. (XI.5.) AB határozat], valamint a Kúria gyakorlatából [Kúria Kfv.37.147/2012/7.; Kfv.37.593/2012/10. szám] következően egy meghatározott magatartás miatti jogsértés megállapítására irányuló eljárásban az eljárás alá vont mellett más jogalany is igazolhatja az érintettségét, és ennek sikeressége esetén ügyfélként az eljárásban részt vehet. Az ilyen eljárásokban azonban az érintettséget a hatóságnak különös alaposággal kell vizsgálnia.

[11] Az Ákr. 118. §-ához kapcsolódó kommentárt idézve rögzítette, hogy a közvetlen jog- és érdeksérelemre hivatkozás, mint feltétel vizsgálata érdemi kérdés, ezért erről a másodfokú hatóságnak határozatban kell döntenie.

[12] A fentieket és az idevonatkozó jogszabályi rendelkezéseket – Ákr. 10. § (1) és (2) bekezdései, a Korm.rendelet 1/A. § (1) bekezdése, Ákr. 116. § (1) bekezdése, Ákr. 118. § (1) bekezdése - is figyelembe véve a rendelkezésre álló iratok alapján megállapította, hogy az elsőfokú hatóság nem egyértelműsítette azt, hogy a hivatalból indult hatósági eljárásban a felpereseket ügyfélként, vagy a hatósági eljárás egyéb résztvevőjeként kezelte. Az eljárás megindításáról a felpereseket értesítette, a helyszíni szemle lefolytatása alkalmával a felperesi ingatlannal kapcsolatban is rögzített megállapításokat, majd a hivatalból indult eljárás lezárásaként hozott határozatát a felperesek részére is kézbesítette. Leszögezte, hogy a közvetlen érdeksérelem vizsgálata nem kerülhető meg arra hivatkozással, hogy az alperes az ügyféli jogállás hiányára tekintettel érdemi vizsgálat nélkül visszautasítja a fellebbezést.

[13] Mindezekre tekintettel megállapította, hogy a megelőző eljárásban olyan lényegi eljárási szabályszegés történt a fellebbezés ügyféli minőség hiányára tekintettel történő visszautasítása okán, amely a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmét okozta és amely a közigazgatási perben nem orvosolható.

[14] A megismételt eljárásra adott iránymutatása szerint az alperesnek a felperesek fellebbezését érdemben kell elbírálnia, vizsgálva a közvetlen jog- és érdeksérelem, mint feltétel fennállását is, és arról határozati formában kell döntenie.

A felülvizsgálati kérelem

[15] Az alperes felülvizsgálati kérelmében az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az ügyben eljárt bíróság új eljárásra és új határozat meghozatalára utasítását kérte.

[16] Állította, hogy a jogerős ítélet sérti a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 92. § (1) bekezdés b) pontját, a Kp. 89. § (1) bekezdés a) és b) pontjait, az Ákr. 10. § (1) bekezdését, az Ákr. 116. § (1) bekezdését, valamint az Ákr. 118. § (1) bekezdését.

[17] Hangsúlyozta, hogy a másodfokú hatósági eljárásban a felperesek ügyféli jogállása az ügyben irányadó speciális ágazati jogszabály, a Korm.rendelet alapján nem volt megállapítható, így mérlegelési lehetősége kizárólag az Ákr. általános ügyféli jogállást meghatározó - 10. § (1) bekezdése - rendelkezése tekintetében állhatott fenn.

[18] Az ügyféli jogállása kérdése során vizsgálta a hatósági ügy tárgyát, az alapul szolgáló anyagi jogviszonyt. E körben jelentőséggel bír, hogy a panaszbeadvánnyal kapcsolatosan nem volt indokolt további intézkedés megtétele az elsőfokú hatóság részéről. A hatósági eljárás nem a felperesek kérelmére, hanem hivatalból indult. Az ügyben hozott elsőfokú határozat azon túl, hogy a felperesekre jogot vagy kötelezettséget nem állapított meg, kizárólag a kötelezéssel érintett ingatlanra vonatkozik, a határozati kötelezés nincs közvetlen összefüggésben a felperesek korábbi panaszbeadványában foglaltakkal. Mindebből következően a hatósági ügy a felperesek jogát, jogos érdekét közvetlenül nem érinti, ezért ők az Ákr. 10. § (1) bekezdése alapján az elsőfokú eljárásokban nem minősültek ügyfélnek. Ügyféli jogállás hiányában a felperesek az Ákr. 116. § (1) bekezdése és az Ákr. 118. § (1) bekezdése alapján az elsőfokú határozat vonatkozásában fellebbezésre sem voltak jogosultak.

[19] Kiemelte, hogy a felperesek fellebbezésre abban az esetben lettek volna jogosultak az elsőfokú határozat vonatkozásában amennyiben igazolják, hogy amit sérelmesnek állítanak, az a közigazgatási döntésből fakad, illetőleg igazolják, hogy konkrétan az a jog- vagy érdeksérelem, ami fennáll, kifejezetten őket érinti. Ezen igazolás a fellebbezés során nem történt meg.

[20] Rámutatott arra is, hogy a bejelentő nem lesz automatikusan a panaszbeadványa benyújtását követően indult eljárás ügyfele.

[21] Az elsőfokú hatóság azon eljárásjogi tévedése, amely alapján a panaszost értesítette a panaszeljárást követő hatósági eljárásról, majd az érdemi döntést is megküldte részére, nem lehet alapja az ügyféli jogállásnak és az az Ákr. szerinti közvetlen érintettség követelményét sem pótolja.

[22] Álláspontja szerint az Ákr. 80. § (1) bekezdésével ellentétes, hogy az elsőfokú bíróság előírta a határozati formában való döntéshozatalt az új eljárásra, annak ellenére, hogy az új eljárás kimenetele ismeretlen. Amennyiben pedig az új eljárásban arra jutna, hogy a fellebbezés visszautasítása indokolt, úgy az ítéletben foglaltakat figyelmen kívül hagyva kellene döntést hoznia.

[23] A felperesek a felülvizsgálati eljárásban nem tettek nyilatkozatot.

A Kúria döntése és jogi indokai

[24] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

[25] A Kp. 120. § (5) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a jogerős határozat meghozatalakor rendelkezésre álló iratok és bizonyítékok alapján dönt.

[26] A Kúria a jogerős ítéletet a Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó Kp. 108. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem és az ellenkérelem keretei között vizsgálta felül.

[27] A Kúria álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a helyesen megállapított tényállásból érdemben jogszerű következtetésre jutott az alperesi végzés jogszerűségével kapcsolatban. Az indokolásban kifejtett levezetés nem helytálló, azt a Kúria a következők szerint változtatja meg.

[28] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése alapján mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.

[29] Az Ákr. 10. § (1) bekezdése értelmében ügyfél az a természetes vagy jogi személy, egyéb szervezet, akinek (amelynek) jogát vagy jogos érdekét az ügy közvetlenül érinti, akire (amelyre) nézve a hatósági nyilvántartás adatot tartalmaz, vagy akit (amelyet) hatósági ellenőrzés alá vontak.

[30] Az Ákr. 10. § (2) bekezdése alapján törvény vagy kormányrendelet meghatározott ügyfajtában megállapíthatja azon személyek és szervezetek körét, akik (amelyek) a jogszabály erejénél fogva ügyfélnek minősülnek.

[31] A Korm. rendelet 1/A. § (1) bekezdés szerint a vízügyi hatósági eljárásban az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény (a továbbiakban: Ákr.) 10. § (1) bekezdésében foglaltak vizsgálata nélkül ügyfélnek minősül

- a) a létesítő, bejelentésköteles tevékenység esetén a bejelentő,
- b) ha a vízimunka, vízhasználat vagy vízilétesítmény állami tulajdonban lévő vizeket, medret vagy vízilétesítményt érint, a működési területével érintett vízügyi igazgatóság (a továbbiakban: vízügyi igazgatóság),
- c) az érintett mezőgazdasági vízszolgáltató,
- d) termőföld érintettsége esetén, a vízimunkával, vízhasználattal vagy vízilétesítménnyel érintett termőföld földhasználati nyilvántartásban bejegyzett földhasználója,
- e) a d) pont kivételével a vízimunkával, vízhasználattal vagy vízilétesítménnyel érintett ingatlan tulajdonosa, vagyongazdálkodója, továbbá az, akinek az ingatlanra vonatkozó jogát az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezték,
- f) az üzemeltető.

[32] Az Ákr. 116. § (1) bekezdés alapján az ügyfél, vagy akire a döntés rendelkezést tartalmaz, az elsőfokú döntés ellen akkor fellebbezhet, ha azt törvény kifejezetten megengedi.

[33] Az Ákr. 118. § (1) bekezdés értelmében fellebbezni csak a megtámadott döntésre vonatkozóan, tartalmilag azzal közvetlenül összefüggő okból, illetve csak a döntésből közvetlenül adódó jog- vagy érdeksérelemre hivatkozva lehet.

[34] A Kúria a rendelkezésre álló iratok alapján megállapította, hogy az elsőfokú hatóság a hivatalból indított eljárásában a felpereseket az eljárás megindításáról értesítette, az I. rendű felperes az elsőfokú eljárásban észrevételt tett, és az elsőfokú hatóság kézbesítette a felperesek számára az elsőfokú határozatot. Mindezen tényekből az a következtetés vonható le, hogy az elsőfokú hatóság – habár nem hozott a felperesek ügyféli jogállását elismerő végzést – eljárásában a felpereseket ügyfélnek tekintette.

[35] Ezzel szemben, ha az alperes a másodfokú eljárásban arra a következtetésre jut, hogy az elsőfokú eljárásban ügyfélként részt vett felperesek ügyféli jogállással mégsem bírnak, akkor az ő ügyféli jogállásukat meg kell tagadni.

[36] Az Ákr. 112. § (2) bekezdés b) pontja szerint önálló jogorvoslatnak van helye az ügyféli jogállásról rendelkező végzés ellen.

[37] Ebből következően az ügyféli jogállást önálló jogorvoslattal támadható külön végzésben kell megtagadni.

[38] A fellebbezési eljárásban az alperes azonban nem a felperesek ügyféli jogállását megtagadó – Ákr. 112. § (2) bekezdés b) pontja szerinti - végzést hozott, hanem a felperesek fellebbezését az Ákr. 46. § (1) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

[39] Az Ákr. 46. § (1) bekezdés a) pontja szerint a hatóság a kérelmet visszautasítja, ha az eljárás megindításának jogszabályban meghatározott feltétele hiányzik, és e törvény ahhoz más jogkövetkezményt nem fűz.

[40] Az ügyféli jogállás hiánya azonban nem az Ákr. 46. § (1) bekezdés a) pont körébe, hanem az Ákr. 112. § (2) bekezdés b) pontja alapján önálló jogorvoslattal tartozó végzésre tartozik. Következésképpen jogszerűen nem lehet az ügyféli jogállást megtagadni fellebbezést visszautasító végzésben, hanem erről külön, az Ákr. 112. § (2) bekezdés b) pontja szerinti jogorvoslattal támadható végzésben kell dönten.

[41] A fent kifejtettekre tekintettel tévesen írta elő az elsőfokú bíróság a fellebbezés érdemi elbírálását és annak keretében a közvetlen jog- és érdeksérelemről való határozathozatalt az alperes számára.

[42] Az alperesnek az új eljárásban először is vizsgálnia kell a felperesek ügyféli jogállását. Ha arra a következtetésre jut, hogy nem minősülnek ügyfélnek, akkor arról indokolt, önálló jogorvoslattal támadható végzést kell hoznia, amelyben ki kell térni arra is, hogy miért volt

téves, hogy az elsőfokú hatóság az eljárásában ügyfélként kezelte őket. Az alperes köteles e végzését a felperesekkel közölni. Ha azzal szemben a felperesek jogorvoslattal élnek, annak eredményétől függően kell döntenie a fellebbezés visszautasításáról vagy a fellebbezés érdemi elbírálásáról. Amennyiben a felpereseket a másodfokú eljárásban is ügyfélnek minősíti, akkor a fellebbezést érdemben kell elbírálnia.

[43] A fentiekre tekintettel a Kúria az elsőfokú ítéletet a Kp. 121. § (2) bekezdése alapján – az indokolás megváltoztatásával – hatályában fenntartotta.

A döntés elvi tartalma

[44] *Az ügyféli jogállás megtagadásáról a közigazgatási hatóság önálló jogorvoslattal megtámadható végzésben köteles döntenie.*

Záró rész

[45] A felülvizsgálati eljárási illeték az alperes Itv. 5. § (1) bekezdés c) pontján alapuló teljes személyes illetékmentessége folytán az állam terhén marad.

[46] A Kúria határozatával szembeni felülvizsgálat lehetőségét a Kp. 116. § d) pontja zárja ki.

[47] A Kúria a felülvizsgálati kérelemről a Kp. 115. § (2) bekezdése szerint alkalmazandó 107. § (1) bekezdése alapján – tárgyalás tartása iránti kérelem hiányában – tárgyaláson kívül határozott.

Budapest, 2023. január 12.

Dr. Vitál-Eigner Beáta sk.
a tanács elnöke

Dr. Rák-Fekete Edina sk.
sk.

előadó bíró

Dr. Kurucz Krisztina

bíró

Dr. Bernáthné dr. Kádár Judit sk.
bíró

Dr. Horváth Tamás sk.
bíró

A kiadmány hiteléről:

tisztviselő